

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

**OCENA DOSTOSOWANIA GOSPODARSTWA ROLNEGO DO NORM
I WYMOGÓW WZAJEMNEJ ZGODNOŚCI**

**Metodyka doradzenia
Świadczenie usług doradczych w ramach
PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
2014-2020**

Zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
pismo SAR.drw.6547.25.2018 z dnia 26.03.2018 r.

Brwinów, marzec 2018

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów wzajemnej zgodności”	5
III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz	13
IV. Harmonogram realizacji programu doradczego	15
V. Narzędzia pracy doradczej	18
VI. Załączniki	18

I. Wstęp

Reforma Wspólnej Polityki Rolnej, wdrażana w starych państwach członkowskich Unii Europejskiej od 2005 roku, wprowadziła między innymi powiązanie otrzymywania płatności bezpośrednich i płatności specyficznych dla określonych kierunków produkcji z obowiązkiem spełniania określonych standardów przez gospodarstwo zwanych zasadą wzajemnej zgodności (*cross-compliance*).

W rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE 1306/2013, w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, podkreślono w preambule znaczenie systemu doradztwa (11) „System doradztwa rolniczego powinien obejmować przynajmniej obowiązki na poziomie gospodarstwa wynikające z norm i wymogów w zakresie zasady wzajemnej zgodności. System ten powinien również obejmować wymogi, jakich należy przestrzegać w odniesieniu do praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska oraz utrzymywania użytków rolnych”

W Polsce, normy i wymogi wzajemnej zgodności wdrożone zostały w obszarach:

- + od roku 2009 – wymogi w zakresie ochrony środowiska, identyfikacji i rejestracji zwierząt,
- + od roku 2011 – wymogi w zakresie zdrowia publicznego, zdrowia zwierząt i zdrowotności roślin,
- + od roku 2013 wdrożone zostały wymogi w zakresie dobrostanu zwierząt.
- + od roku 2015 zmniejszono liczbę obowiązujących norm i wymogów

W nowym systemie (tak jak dotychczas) wysokość otrzymywanych przez rolników płatności bezpośrednich oraz płatności nieinwestycyjnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013¹ i 2014-2020, uzależniona będzie od spełniania **zasady wzajemnej zgodności**, na którą składają się:

- + normy dotyczące utrzymania gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w dobrej kulturze rolnej zgodnej z ochroną środowiska (DKR) oraz

¹ Dotyczy kontynuacji zaciągniętych zobowiązań

✚ podstawowe wymogi z zakresu zarządzania (*Statutory Management Requirements – SMR*),

określone w załączniku II do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013.

Wykaz norm i zasad wzajemnej zgodności przyporządkowane do poszczególnych kwestii

Obszar	Główna kwestia	Wymogi i normy wzajemnej zgodności	
Środowisko, zmiana klimatu, utrzymanie gruntów w dobrej kulturze rolnej	Woda	SMR 1	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego
		GAEC 1	Strefy buforowe wzdłuż cieków wodnych – przestrzeganie obowiązków dotyczących stosowania nawozów w określonych odległościach od cieków i zbiorników wodnych
		GAEC 2	Przestrzeganie procedur wydawania zezwoleń wodnoprawnych w celu nawadniania
		GAEC 3	Ochrona wód podziemnych przed zanieczyszczeniem niebezpiecznymi substancjami
	Gleba i zasoby węgla	GAEC 4	Minimalna pokrywa glebowa – obowiązek utrzymania okrywy ochronnej gleby na powierzchni co najmniej 30% gruntów ornych, położonych na obszarach zagrożonych erozją wodną, wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w terminie co najmniej od 1 listopada do dnia 15 lutego
		GAEC 5	Prowadzenie uprawy na gruntach ornych położonych na stokach o nachyleniu powyżej 20° (zakaz utrzymywania ugoru czarnego oraz uprawy roślin wymagających utrzymywania redlin wzdłuż stoku; obowiązek utrzymywania okrywy roślinnej lub ściółki w międzyrzędziach w przypadku upraw wieloletnich)
		GAEC 6	Utrzymanie poziomów materii organicznej gleby poprzez zakaz wypalania gruntów rolnych
	Różnorodność biologiczna	SMR 2	Ochrona określonych gatunków ptaków poprzez przestrzeganie działań obligatoryjnych na obszarach Natury 2000 oraz na terenie całego kraju poprzez respektowanie określonych zakazów
		SMR 3	Ochrona określonych typów siedlisk przyrodniczych, gatunków zwierząt oraz gatunków roślin poprzez

			przestrzeganie działań obligatoryjnych na obszarach Natury 2000
	Krajobraz, minimalny poziom utrzymania	GAEC 7	Zachowanie cech krajobrazu (pomników przyrody, rowów do 2 m szerokości, oczek wodnych o łącznej powierzchni mniejszej niż 100 m ²) oraz zakaz przycinania drzew i żywopłotów w okresie od 15 kwietnia do 31 lipca, z wyłączeniem wierzb, drzew owocowych oraz zagajników o krótkiej rotacji.
Zdrowie publiczne, zdrowie zwierząt i zdrowie roślin	Bezpieczeństwo żywności	SMR 4	Bezpieczeństwo żywności i pasz
		SMR 5	Zakaz stosowania związków o działaniu hormonalnym, tyreostatycznym i beta agonistycznym
	Identyfikacja i rejestracja zwierząt	SMR 6	Identyfikacja i rejestracja świń
		SMR 7	Identyfikacja i rejestracja bydła
		SMR 8	Identyfikacji i rejestracja owiec i kóz
	Choroby zwierząt	SMR 9	Zapobieganie, kontrola i zwalczanie przenośnych gąbczastych encefalopatii (TSE).
Środki ochrony roślin	SMR 10	Przestrzeganie zasad właściwego stosowania środków ochrony roślin	
Dobrostan zwierząt	Dobrostan zwierząt	SMR 11	Przestrzeganie norm ochrony cieląt
		SMR 12	Przestrzeganie norm ochrony świń
		SMR 13	Przestrzeganie norm ochrony zwierząt gospodarskich

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Ocena dostosowania gospodarstwa rolnego do norm i wymogów wzajemnej zgodności”

Kto może świadczyć usługi doradcze?

- publiczne podmioty doradcze, tj. wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego i izby rolnicze;
- prywatne podmioty doradcze;
- konsorcja tworzone przez wyżej wymienione podmioty.

Beneficjenci usług:

Rolnicy posiadający numer identyfikacyjny producenta nadany na podstawie przepisów ustawy². *właściciele gruntów rolnych, właściciele zwierząt gospodarskich*

Liczba wizyt w gospodarstwie.

W przypadku sporządzania pełnej oceny dostosowania gospodarstwa do norm i wymogów - minimum jedna wizyta w celu lustracji gospodarstwa i wypełnienia list kontrolnych.

W innych wypadkach - według potrzeb

Przepisy prawne dotyczące norm i wymogów wzajemnej zgodności:**I. Unijne:**

- ✚ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 637/2008 i rozporządzenie Rady (WE) nr 73/2009 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 608, z późn. zm.),
- ✚ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 641/2014 z dnia 16 czerwca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 74),
- ✚ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 639/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie uzupełnienia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1307/2013 ustanawiającego przepisy dotyczące płatności bezpośrednich dla rolników na podstawie systemów wsparcia w ramach wspólnej polityki rolnej oraz zmiany załącznika X do tego rozporządzenia (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 1),
- ✚ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE)

² z dnia 18 grudnia 2003 roku o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz.U. z 2004 r. Nr 10, poz. 76 ze zm.)

nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 549, z późn. zm.),

- + Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 809/2014 z dnia 17 lipca 2014 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli, środków rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 227 z 31.07.2014, str. 69),
- + Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 48).

II. Krajowe:

- + Ustawa z dnia 5 lutego 2015 r. *o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego* (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 278, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego”,
- + Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 562, z późn. zm.),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. *w sprawie norm w zakresie dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska* (Dz. U. poz. 344, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie norm”,
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 maja 2015 r. *w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności, oraz procentowej wielkości kary administracyjnej w zależności od liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom* (Dz. U. poz. 743, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie liczby punktów”,

- + Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 listopada 2017 r. w sprawie procentu, o jaki zmaleł albo zwiększył się stosunek powierzchni trwałych użytków zielonych do całkowitej powierzchni użytków rolnych w odniesieniu do wskaźnika referencyjnego w 2017 r. (M.P. poz. 1104)
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania płatności bezpośrednich i płatności niezwiązanej do tytoniu* (Dz. U. poz. 351 z późn. zm.),
- + Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142) zwana dalej „ustawą o ochronie przyrody”,
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie *centralnego rejestru form ochrony przyrody* (Dz. U. poz. 1080)
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie *ochrony gatunkowej roślin* (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej roślin”,
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie *ochrony gatunkowej zwierząt* (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt”,
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie *obszarów specjalnej ochrony ptaków* (Dz. U. Nr 25, poz. 133 z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem OSO”,
- + Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 9 marca 2015 r. w sprawie *wyznaczenia trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym* (Dz. U. poz. 348, z późn. zm.). zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wyznaczania trwałych użytków zielonych wartościowych pod względem środowiskowym”,
- + Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 519)
- + Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie *przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko* (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 71), zwane dalej „rozporządzeniem kwalifikacyjnym”,

- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie szkoleń w zakresie środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 554),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 maja 2013 r. w sprawie sposobu postępowania przy stosowaniu i przechowywaniu środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 625),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie warunków stosowania środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 516),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie wymagań dotyczących sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 760),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 grudnia 2013 r. w sprawie potwierdzania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 924),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie pobierania próbek roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na obecność pozostałości środków ochrony roślin (Dz. U. poz. 1549),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 czerwca 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy stosowaniu i magazynowaniu środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i organiczno-mineralnych (Dz. U. z 2002 Nr 99 poz. 896, z późn. zm.),
- + Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 1863, z późn. zm.),
- + Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2017 poz. 50, z późn. zm.), zwana dalej „ustawą o środkach ochrony roślin”,
- + Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. poz. 1566, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą prawo wodne”,
- + Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 21, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o odpadach”,
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 lutego 2015 r. w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. poz. 257),

- + Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi”,
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 maja 2004 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody (Dz. U. Nr 136, poz. 1457, z późn. zm.), zwane dalej „rozporządzeniem w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody”,
- + Ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 668, z późn. zm.),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 kwietnia 2008 r. w sprawie szczegółowego sposobu stosowania nawozów oraz prowadzenia szkoleń z zakresu ich stosowania (t.j. Dz. U. z 2014, poz. 393),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 7 października 1997 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie ((t.j. Dz. U. z 2014, poz. 81),
- + Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, z późn. zm.),
- + Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (tj. Dz. U. z 2017 r. poz. 149, z późn. zm.),
- + Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. poz. 1923),
- + Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o produktach biobójczych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1332 z późn. zm.),
- + Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 stycznia 2002 r. w sprawie określenia przeciętnych norm zużycia wody (Dz. U. Nr 8 poz. 70),
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344 z późn. zm).

- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344 z późn. zm).
- + Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymywaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej (Dz. U. Nr 56, poz. 344 z późn. zm).

Kolejność czynności:

1. **Wstępny wywiad z rolnikiem** (w trakcie zgłaszania zapotrzebowania na usługę) dotyczącym profilu produkcji gospodarstwa i uczestniczenia w działaniach PROW.
2. **Zapoznanie się z warunkami zewnętrznymi i wewnętrznymi gospodarstwa.**

Doradca wykonujący usługę doradczą powinien przed przystąpieniem do jej wykonania zapoznać się z dokumentami, od których zależy zakres wymogów obowiązujących w konkretnym gospodarstwie, dotyczącymi:

- a) programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu,
- b) położenia (lub nie) gospodarstwa na obszarze NATURA 2000,
- c) planów zadań ochronnych albo planów ochrony obejmujących użytki rolne należące lub użytkowane przez rolnika,
- d) położenia gospodarstwa na terenie parku krajobrazowego, parku narodowego, rezerwatu, obszaru chronionego krajobrazu, w strefie ochronnej ujęć wody,
- e) położenia (lub nie) gospodarstwa na obszarze zagrożonym erozją wodną,
- f) innymi – właściwymi dla danego regionu, miejscowości, gospodarstwa.

W trakcie sporządzania oceny spełnienia wymogów wzajemnej zgodności doradca powinien również:

- 1) uzyskać od rolnika informację dotyczącą realizowanych działań rolnośrodowiskowych, które wymagają spełnienia szczegółowych wymogów właściwych dla tych działań,

- 2) uzyskać od rolnika informację czy stosuje osady ściekowe w gospodarstwie,
- 3) uzyskać informacje dotyczące kierunków i skali produkcji zwierzęcej, stosowanego systemu utrzymania zwierząt, struktury użytkowania gruntów w gospodarstwie,
- 4) zapoznać się z umową zbytu nadwyżki nawozów jeżeli produkcja azotu w nawozach naturalnych przekracza w gospodarstwie 170 kg N na 1 ha użytków rolnych,
- 5) sprawdzić czy rolnik posiada plany nawożenia jeżeli wynika to z *Programu działań* dotyczącego zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, (rozporządzenie oczekiwane w tym roku),
- 6) w przypadku stosowania komunalnych osadów ściekowych sprawdzić czy rolnik, posiada:
 - + kartę przekazania odpadu,
 - + wyniki analizy zastosowanego osadu ściekowego,
 - + wyniki analizy gleby, na której był/jest stosowany komunalny osad ściekowy,
 - + dokument zalecanych dawek osadów ściekowych.
- 7) sprawdzić, czy rolnik posiada dokument zbycia substancji niebezpiecznych i opakowań po tych substancjach,
- 8) sprawdzić, czy rolnik posiada prawidłowo prowadzoną ewidencję zabiegów ochrony roślin,
- 9) sprawdzić, czy rolnik posiada aktualne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie stosowania środków ochrony roślin przez osoby wykonujące zabiegi,
- 10) sprawdzić, czy badanie sprawności technicznej opryskiwacza jest aktualne,
- 11) sprawdzić czy księga rejestracji bydła, świń, owiec lub kóz w gospodarstwie prowadzona jest prawidłowo,
- 12) sprawdzić, czy paszporty dla bydła mają aktualne wpisy,
- 13) sprawdzić, czy dokumentacja leczenia zwierząt jest przechowywana przez odpowiedni okres czasu,

- 14) sprawdzić, czy rolnik posiada dokumentację potwierdzającą rodzaj i pochodzenie pasz stosowanych w żywieniu zwierząt oraz dokumentację dotyczącą kupna/sprzedazy produktów rolnych,
- 15) sprawdzić, czy w gospodarstwie prowadzona jest ewidencja stosowania środków dezynfekcyjnych w budynkach inwentarskich,
- 16) sprawdzić, czy rolnik posiada zezwolenie wodno-prawne lub pozwolenie zintegrowane, jeżeli w gospodarstwie jest wymagane.

W przypadku wątpliwości dotyczących informacji istotnych dla prawidłowej oceny dostosowania gospodarstwa do wymogów wzajemnej zgodności oraz prawidłowego sporządzenia planu dostosowania, ewentualne informacje od rolnika należy odnotować w liście sprawdzającej.

Informacje te mogą dotyczyć:

- + stanów inwentarza, jeżeli rolnik nie prowadzi aktualnego rejestru inwentarza lub zapisy budzą wątpliwości – potrzebne do obliczenia produkcji nawozów naturalnych, pojemności zbiorników (nawozy ciekłe) i powierzchni miejsc do przechowywania (nawozy stałe) n. naturalnych, oceny minimalnej powierzchni kojców na sztukę trzody chlewnej, cieląt itp.,
- + aktualności wpisów w wymaganej dokumentacji,
- + planów działań rolnośrodowiskowych realizowanych w gospodarstwie i związanych z tym dodatkowych wymogów,
- + planowanych zmian w gospodarstwie mających związek ze zmianą wymogów wzajemnej zgodności, jeżeli sporządzany jest plan dostosowania gospodarstwa do wymogów np. powiększenie skali produkcji zwierzęcej a produkcja obornika, powierzchnia i pojemność zbiorników na nawozy naturalne, warunki dobrostanu zwierząt.

3. **Wybranie odpowiedniego zestawu list sprawdzających**, odpowiednich dla gospodarstwa.
4. **Wizja lokalna (wizyta w gospodarstwie)** i ocena dostosowania gospodarstwa do norm i wymogów wzajemnej zgodności - główne źródło informacji w zakresie większości wymogów i norm.

Po wyborze właściwego dla danego gospodarstwa zestawu list sprawdzających doradca dokonuje oceny spełnienia wymogów szczegółowych umieszczonych na listach sprawdzających i przy każdym z wymogów wypełnia właściwą kolumnę: (TAK lub NIE lub NIE DOTYCZY, Opis stanu stwierdzonego).

Kolumnę „Opis stanu stwierdzonego” należy wypełnić nie tylko w przypadku stwierdzonej niezgodności, ale również w przypadku zgodności z wymogiem.

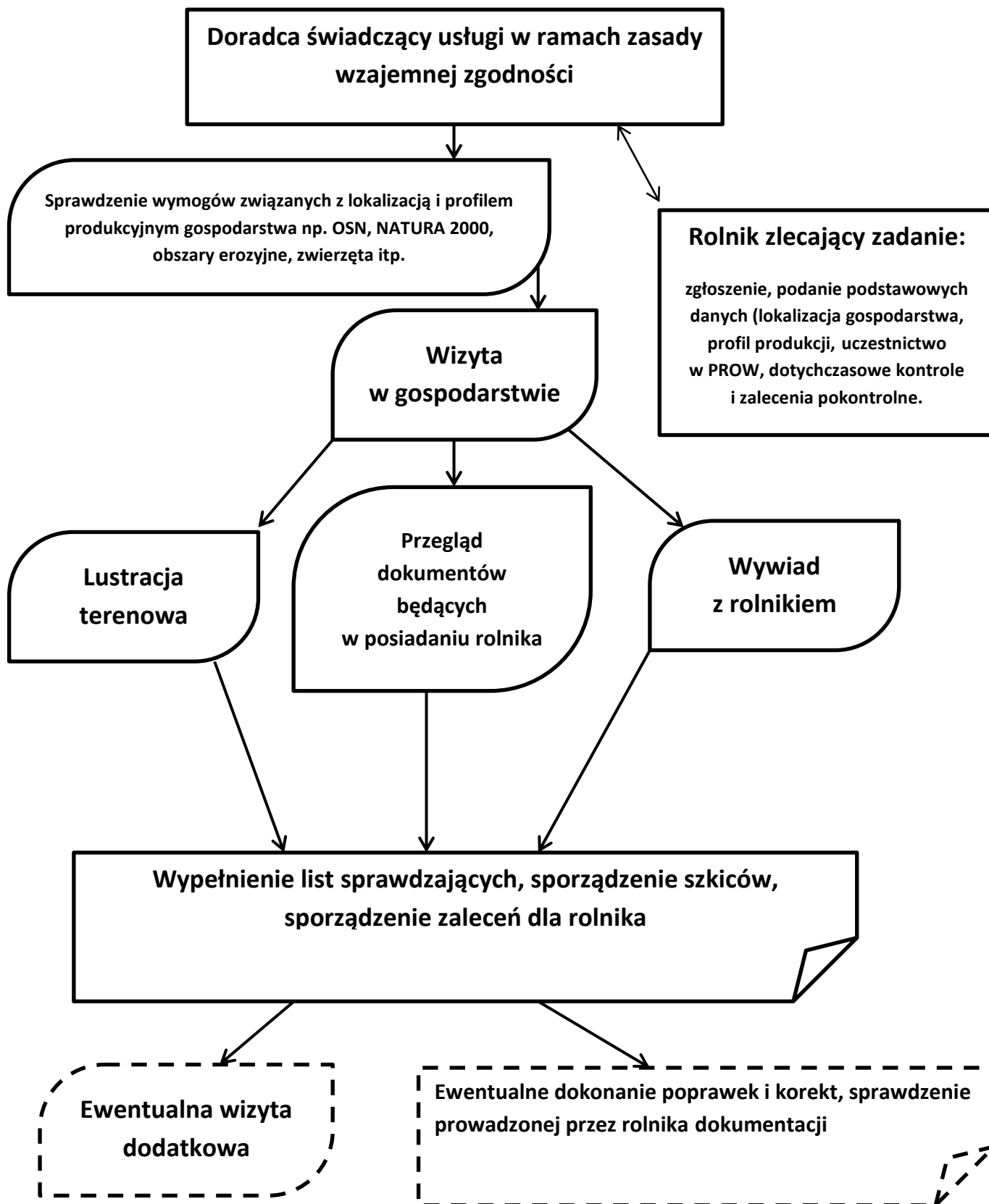
W przypadku niewielkich naruszeń rolnik sam może je zlikwidować, stosując się do zaleceń doradcy, na podstawie zrobionej przez niego oceny dostosowania gospodarstwa do wymogów wzajemnej zgodności. Zalecenia w formie pisemnej powinny być odnotowane przez doradcę pod listą sprawdzającą.

5. **Efektom końcowym sporządzonej oceny** spełnienia wymogów i norm wzajemnej zgodności będą:
 - + wypełnione listy sprawdzające ;
 - + ewentualne zalecenia dotyczące skorygowanie nieprawidłowości oraz
 - + -„Raport z przeprowadzonej oceny dostosowania gospodarstwa do zasad wzajemnej zgodności”

III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz

1. Informacje o gospodarstwie, rolniku i analiza możliwości rozwoju.
2. Zakres realizacji programu doradczego.
3. Karta usługi doradczej.
4. Oświadczenie o realizacji programu doradczego.
5. Raport z realizacji programu doradczego.

Schemat blokowy:

IV. Harmonogram realizacji programu doradczego
(zadania i opis czynności wykonywanych w kolejnych latach realizacji programu doradczego)

L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)	Uwagi
1.	Wypełnienie list sprawdzających i wydanie zaleceń	1. Wywiad z rolnikiem	1. Wypełnienie list sprawdzających	1 rok usługi	
		2. Wizyta w gospodarstwie	2. Wydanie zaleceń	1 rok usługi	
		3. Przegląd dokumentów zewnętrznych (wykazy obszarów szczególnych, mapy itp.) oraz wewnętrznych gospodarstwa (wnioski obszarowe, dokumenty PROW itp.)	3. Sporządzenie wyliczeń (np. produkcja obornika, powierzchnia płyty itp.)	1 rok usługi	
2.	Korekty zaleceń, pomoc w uzupełnieniu dokumentacji	1. Opcjonalnie druga wizyta w gospodarstwie	1. Raport z drugiej wizyty: jaka była przyczyna, dokonane czynności.	Pozostałe lata	W przypadku dużej ilości niezgodności wykazanych w trakcie czynności w pierwszym roku lub na prośbę rolnika.
		2. Opcjonalnie przegląd	2. Naniesienie poprawek i/lub	Pozostałe lata	na prośbę rolnika.

		<p><i>dokumentacji wewnętrznej gospodarstwa, sprawdzenie poprawności prowadzenia, przypomnienie zaleceń</i></p>	<p><i>pozostawienie wzorca wypełnienia dokumentacji</i></p>		
		<p><i>3. Pomoc w przypadku konieczności odpowiedzi na dokumenty pokontrolne ARiMR, IW, IN itp.</i></p>	<p><i>3. Pomoc w przygotowaniu odpowiedzi/informacji/odwołania/skargi</i></p>	<p><i>Pozostałe lata</i></p>	<p><i>na prośbę rolnika.</i></p>

V. Narzędzia pracy doradczej

Aplikacje do obliczania produkcji azotu, wielkości urządzeń do przechowywania nawozów naturalnych w gospodarstwie rolnym.

VI. Załączniki

Listy sprawdzające